

CZU: 373.2-37.091.27-015.3-091.33-502/504 DOI: 10.36120/2587-3636.v38i4.128-135

EVALUAREA ÎNȚĂLĂ A DEZVOLTĂRII HOLISTICE A PREȘCOLARILOR, UTILIZĂND MIJLOACE DIDACTICE DIN NATURĂ

Ana-Maria-Delia RÎPEANU, student doctorand

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-4440-3629>

Universitatea de Stat Pedagogică „Ion Creangă”, Republica Moldova

Rezumat. În acest articol, autorul subliniază problematica evaluării inițiale a nivelului de dezvoltare holistică a copiilor preșcolari (3-6 ani), din perspectiva Domeniilor de Dezvoltare holistică prevăzute în Curriculum-ul pentru Educație Timpurie din România (2019), la activitățile instructiv-educative cu mijloace didactice din natură. Astfel, sunt descriși succint câțiva itemi comportamentali specifici domeniilor de dezvoltare holistică a preșcolarilor și totodată, sunt exemplificate metode de evaluare inițială (jocuri didactice, fișe de lucru, activități practice, estetic-creative, etc.), pentru stabilirea nivelului incipient de dezvoltare holistică a copiilor din grădiniță cu utilizarea de mijloace didactice din natură. Sunt exemplificate câteva activități personale de evaluare inițială și consemnate o parte dintre rezultatele procesului de evaluare inițială.

Cuvinte cheie: evaluare inițială, preșcolari, dezvoltare holistică, mijloace didactice naturale.

INITIAL ASSESSEMENT OF THE HOLISTIC DEVELOPMENT OF PRESCHOOLERS, USING TEACHING AIDS FROM NATURE

Abstract. In this article, the author highlights the issue of the initial assessment of the level of holistic development of preschool children (3-6 years old), from the perspective of the Holistic Development Domains provided for in the Romanian Early Childhood Education Curriculum (2019), in instructional-educational activities with nature-based teaching aids. Thus, several behavioral items specific to the holistic development domains of preschoolers are briefly described and, at the same time, initial assessment methods are exemplified (didactic games, worksheets, practical, aesthetic-creative activities, etc.), for establishing the incipient level of holistic development of kindergarten children with the use of nature-based teaching aids. Several personal initial assessment activities are exemplified and some of the results of the initial assessment process are recorded.

Keywords: initial assessment, preschoolers, holistic development, natural teaching aids.

Un pilon principal, în utilizarea mijloacelor didactice din natură în activitățile educaționale din grădiniță, este constituit de către preșcolari și nivelul dezvoltării lor holistice, conform caracteristicilor de vârstă și domeniilor de dezvoltare prevăzute de Curriculum-ul pentru Educație Timpurie. Astfel, în funcție de competențele și abilitățile pe care aceștia le au, pot fi instruiți și ajutați să se dezvolte multilateral prin mînuirea și folosirea frecventă a mijloacelor didactice provenite direct din mediul înconjurător.

O dată cu planificarea activităților instructiv-educative menite să valorifice domeniile de dezvoltare prevăzute de către Curriculum, educatoarele au în vedere o etapă foarte importantă în elaborarea tuturor activităților pe care le desfășoară cu preșcolarii, și anume, etapa de evaluare, necesară pentru stabilirea nivelului de dezvoltare holistică

(globală) a copiilor, pentru a putea adapta conținuturile, metodele și mijloacele didactice la nevoile particulare ale copiilor (în funcție de vârstă, interese, aptitudini și capacități).

În acest sens, conform lui D. Ausubel, „evaluarea merită un loc important în învățământ, din care face parte integrată. Ea are întotdeauna un raport direct sau indirect cu progresul, în extensie și în calitate, al învățării” [apud. 4, p. 1].

În opinia pedagogului C. Cucos, o evaluare modernă realizată de către educatoare este “asociată grijii față de măsurarea și aprecierea rezultatelor copiilor”, acordă o importanță majoră funcției educative a evaluării, acoperă atât domeniile cognitive, cât și pe cele afective și psihomotorii, prezintă o latură transformativă continuă a procesului de învățare și de asemenea, se concentrează pe aspecte pozitive, pe comunicare, deschidere, diversitate de resurse și tehnici, etc. [2, pp. 30-35].

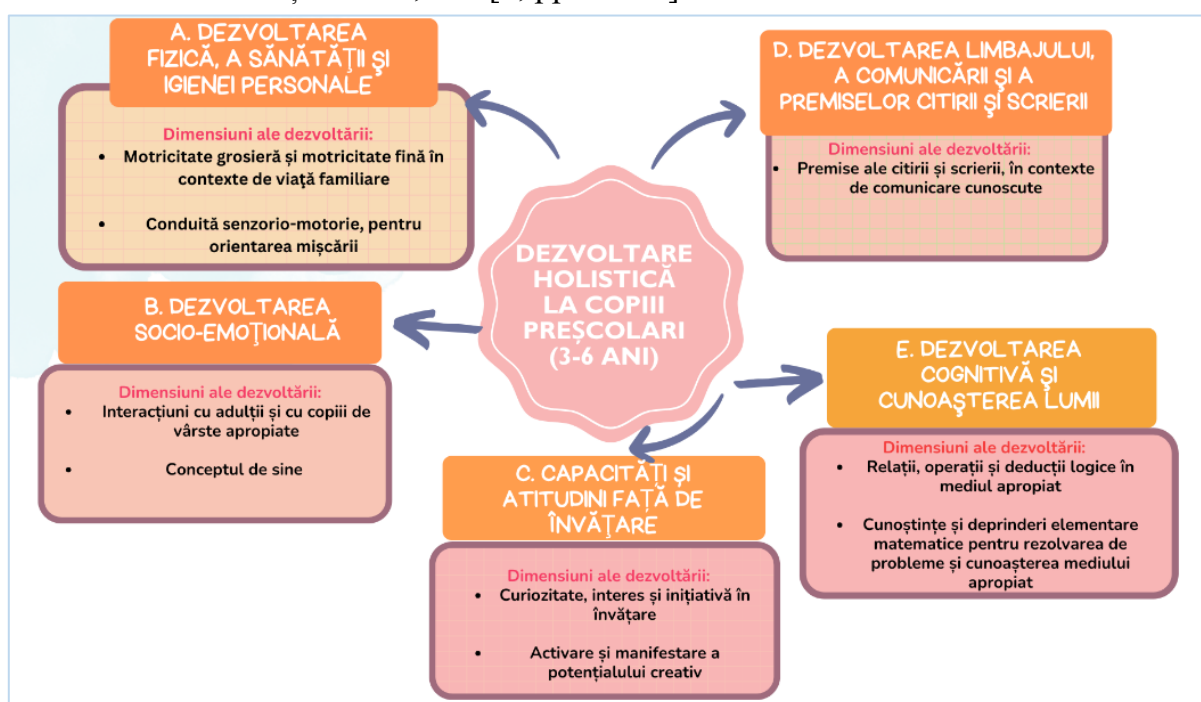

Figura 1. Domeniile de dezvoltare holistică specifice copiilor preșcolari

Referitor la evaluarea nivelului de dezvoltare holistică a copiilor preșcolari, educatoarele pot folosi diferite metode precum: fișe de lucru, portofolii, jocuri didactice, aprecieri verbale, consemnarea grafică a rezultatelor pe domenii experiențiale (sau domenii de dezvoltare holistică), jocuri-concurs, metode moderne (diagrama Venn, scaunul autorului, turul galeriei, brainstorming, cubul, R.A.I- răspunde, aruncă, întreabă, etc.), ieșiri în natură, activități practic-gospodărești, etc. [1, pp. 1-2].

Dezvoltarea holistică a copiilor preșcolari este o preocupare majoră pentru educatoarele a căror întreagă activitate este planificată și concepută pentru a acoperi toate dimensiunile dezvoltării multilaterale și armonioase a copiilor, pentru a forma personalități complete și echilibrate, în strânsă interacțiune cu metode și instrumente

continue de evaluare menite să stabilească nivelul de cunoștințe, priceperi și deprinderi ale preșcolarilor.

Pentru stabilirea nivelului inițial de dezvoltare holistică la preșcolari, am implementat un set de activități și fișe de lucru, pentru evaluarea copiilor, pe baza informațiilor din Curriculum, despre dezvoltarea holistică a copiilor cu vârste cuprinse între 3 și 6 ani. Întrucât evaluarea este una inițială, activitățile au fost concepute pentru preșcolarii de 4-5 ani (grupe mijlocii, un număr de 52 de copii), pentru a urmări ulterior parcursul lor la activități, în următorul an școlar.

Pentru fiecare dimensiune a dezvoltării copiilor, prevăzută în cuprinsul Curriculum-ului pentru Educație Timpurie (2019), am selectat câteva comportamente specifice, pe baza cărora au fost realizate fișele de lucru/jocurile descrise mai jos, în etapa de constatare a nivelului de dezvoltare holistică a preșcolarilor cu vârste cuprinse între 3 și 6 ani, de către educatoarele din grădinițe.

În cele ce urmează, voi exemplifica câteva idei de activități ce pot fi desfășurate de către educatoare pentru stabilirea nivelului de dezvoltare holistică a copiilor preșcolari, cu vârste cuprinse între 3 și 6 ani, în funcție de domeniile de dezvoltare cuprinse în Curriculum-ul pentru Educație Timpurie din România [3]:

- Pentru Dezvoltarea fizică, a sănătății și a igienei personale: jocuri de tip concurs (diferite tipuri de mers, alergare), trasee aplicative cu obstacole (desfășurate în natură), fișe de lucru despre rutine și obiceiuri sănătoase privind alimentația, igiena personală, jocuri de rol (spălarea dinților, a mâinilor, etc.)
- Dezvoltarea socio-emoțională: jocuri de echipă, activități axate pe lucrul în grupuri de câte 4-6 copii la centre de interes, jocuri de rol despre emoții, povești terapeutice despre emoții (prietenie, furie, durere, bucurie, tristețe, etc.)
- Capacități și atitudini față de învățare: activități prin care se creează regulile grupei, activități zilnice cu sarcini repetitive, jocuri prin care se are în vedere creativitatea (crearea de melodii cu diferite ritmuri, folosind instrumente diverse, picturi și tablouri originale, povești create de copii, etc.)
- Dezvoltarea limbajului, a comunicării și a premiselor citirii și scrierii: exerciții de scriere grafică (pe foaie, în nisip, cu piese libere pe planșe de lemn, etc.), șezători cu povești, ghicitori, poezii, etc., povești create după imagini date, jocuri de cuvinte opuse, etc.
- Dezvoltarea cognitivă și cunoașterea lumii: jocuri matematice (cifre, mulțimi, concepte despre forme, mărimi, etc.), observare directă a mediului înconjurător prin expunere la natură, activități extrașcolare (excursii, plimbări în pădure, la ferme, etc.).

După colectarea rezultatelor copiilor, pentru stabilirea nivelului inițial de dezvoltare holistică (cu utilizarea la activități, în preponderență, a mijloacelor didactice din natură),

a fost analizat numărul de comportamente care necesită sprijin din partea educatorului, comportamentele în dezvoltare și cele atinse, de la fiecare copil.

La domeniul „Dezvoltarea fizică, a sănătății și igienei personale”, din rezultatele obținute de preșcolari în cadrul activităților propuse, se observă faptul că majoritatea copiilor se află într-un stadiu intermediar de dezvoltare, comportamentele urmărite, specifice indicatorilor selectați, fiind atinse într-o mare măsură, dar cu sprijin din partea educatorului.

Copiii participă cu interes la jocurile sportive, transportă coșuri cu mijloace didactice din natură, ocolesc obstacole și recunosc elementele din mediul înconjurător (crenguțe, săgeți din lemne, grămada cu nisip, etc.) și coordonați de educatoare, reușesc să ajungă la linia de sosire. Totodată, copiii manipulează instrumentele care îi ajută să transporte greutatea și recunosc cel puțin câte două simțuri, stimulați de mijloace didactice din natură.

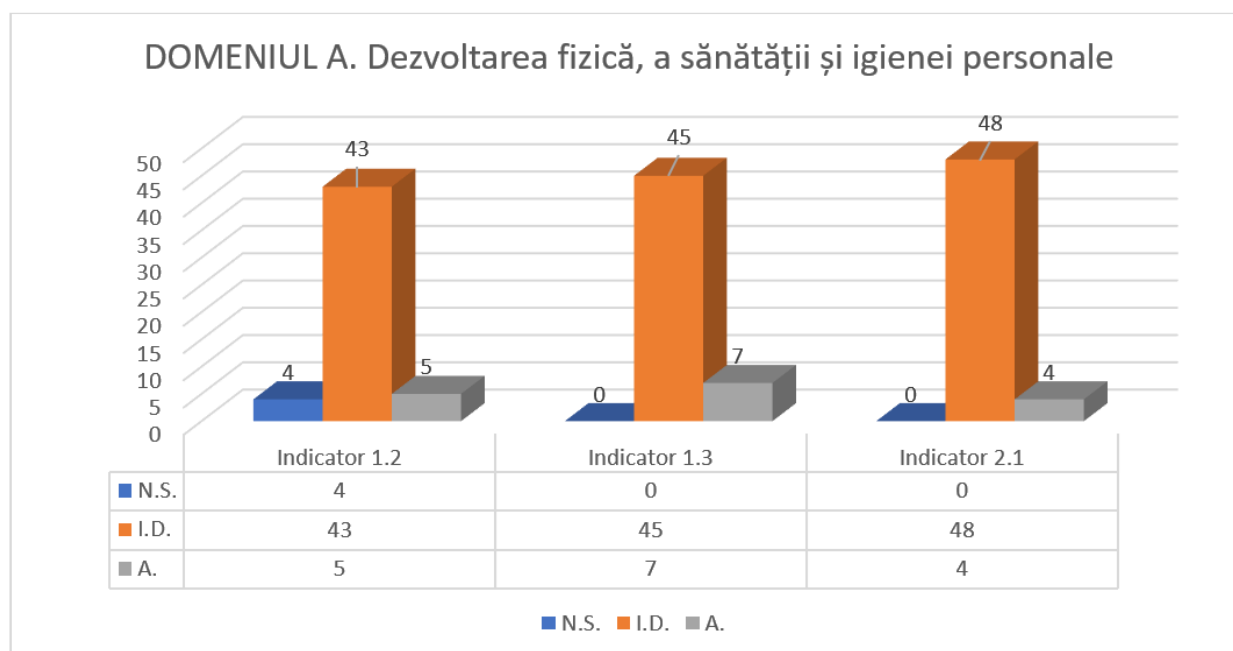

Figura 2. Rezultate evaluare indicatori Domeniul A

În ceea ce privește rezultatele înregistrate la domeniul „Dezvoltarea socio-emoțională”, pentru indicatorii 1.3. („Inițiază/participă la interacțiuni pozitive cu copii de vârstă apropiată”) și 1.1 (“Manifestă încredere în adulții cunoscuți, prin exersarea interacțiunii cu aceștia”) [3], se observă că într-un număr de 43-46 de preșcolari, din 52, aceștia au comportamente în dezvoltare, participând la interacțiuni pozitive cu ceilalți copii, îndrumați de educatoare (cuvinte de prietenie, oferirea de flori, activități practice cu flori care simbolizează prietenia, etc.), în timp ce indicatorul 3.2. („Își promovează imaginea de sine, prin manifestarea sa ca persoană unică, cu caracteristici specifice”) [3] înregistrează 34 de copii cu comportamentele specifice atinse, deoarece fiecare dintre aceștia cunoaște informații despre el însuși (gen, familie, culori preferate, activități).

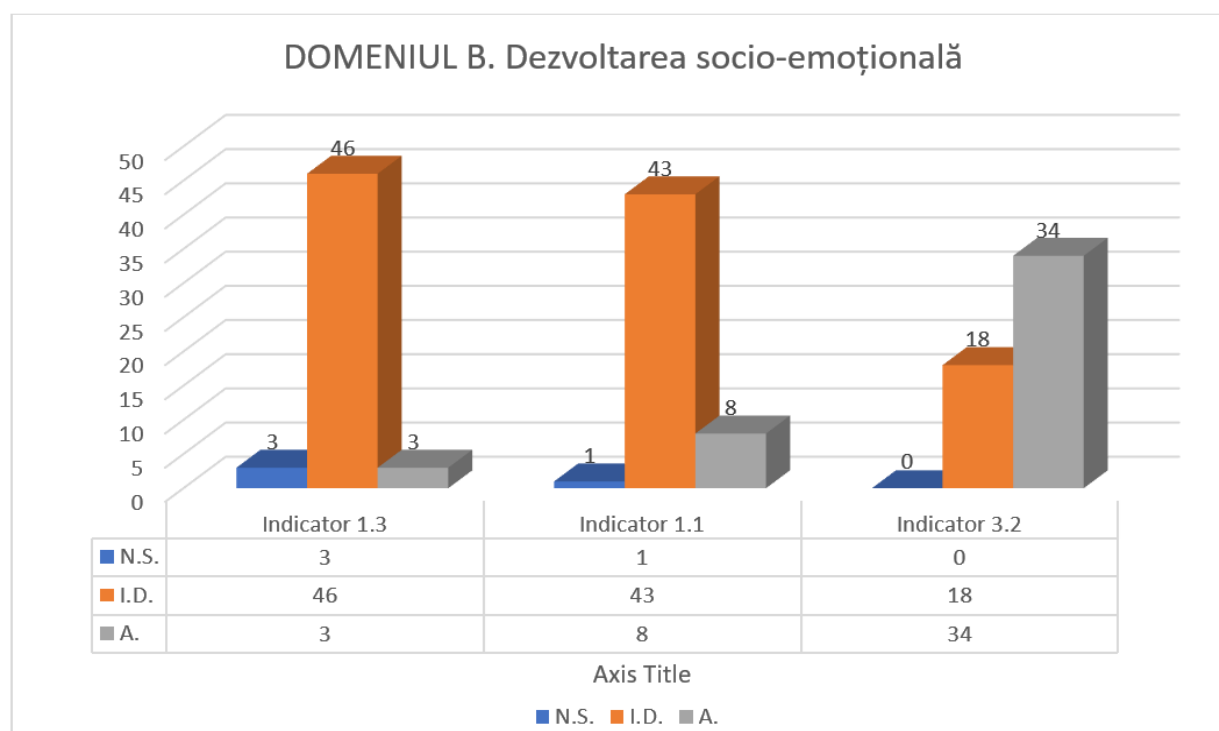

Figura 3. Rezultate evaluare indicatori Domeniul B

Cel de-al treilea domeniu, „Capacități și atitudini față de învățare”, reflectă indicatori comportamentali în dezvoltare, precum: „1.1. Manifestă curiozitate și interes pentru experimentarea și învățarea în situații noi” și „3.2. Demonstrează creativitate prin activități artistico-plastice, muzicale și practice, în conversații și povestiri creative” [3], fiindu-le propuse copiilor activități de tip experiment („Din semințe facem plante”, unde copiii învață, prin experiment, despre ciclul de viață al plantelor, germinarea semințelor și creșterea plantelor) sau artistico-plastice („Toamna în culori”- pictură), unde nu s-au evaluat gradul de corectitudine și îndemânare, cât creativitatea, capacitatea de a fi flexibili, curioși să descopere și să utilizeze cât mai multe mijloace didactice din natură pentru a avea produse finale originale (felii mari de lemn, instrumente pentru pictură: bețe, pene, dopuri de plută, frunze, jumătăți de fructe și legume, flori etc.).

Indicatorul 3.2. („Manifestă creativitate în activități diverse”) [3] a fost utilizat într-o activitate matematică (joc logico-matematic), unde au fost evaluați copiii din punctul de vedere al gradului de corectitudine în ceea ce privește recunoașterea formelor geometrice, asocierea formelor cu mijloace din natură, etc., aici observându-se faptul că preșcolarii, în număr foarte mare, respectiv 46, au un comportament atins, cunoscând cu ușurință formele geometrice specifice vârstei.

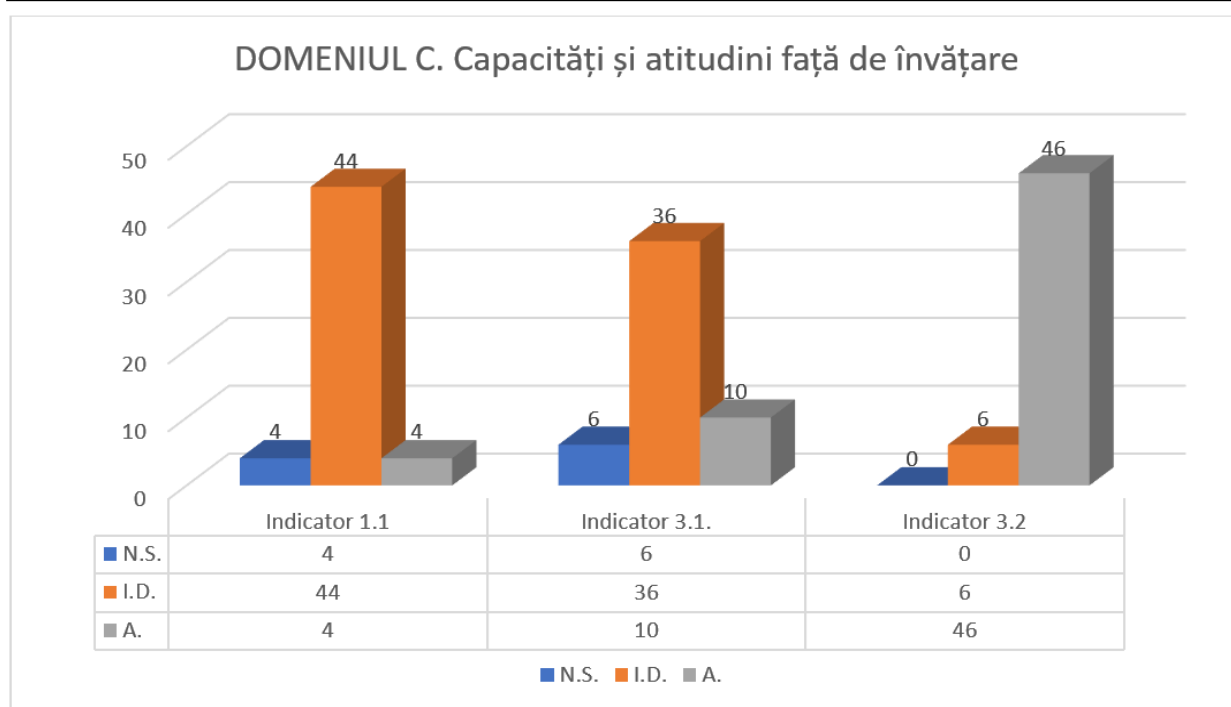

Figura 4. Rezultate evaluare indicatori Domeniul C

La domeniul “Dezvoltarea limbajului, a comunicării și a premiselor citirii și scrierii”, preșcolarii sunt în stadiu de dezvoltare la ambele comportamente selectate (“3.1. Participă la experiențe de lucru cu cartea, pentru cunoașterea și aprecierea cărții”, “3.4. Asimilează unele elemente ale scrisului și folosește diferite modalități de comunicare grafică și orală pentru transmiterea unui mesaj”) [3], activitățile de scriere grafică (cu mijloace din natură-boabe de porumb, semințe, etc.) și de lectură după imagini fiind activități care necesită sprijin din partea educatorului, pentru a putea fi realizate cu succes.

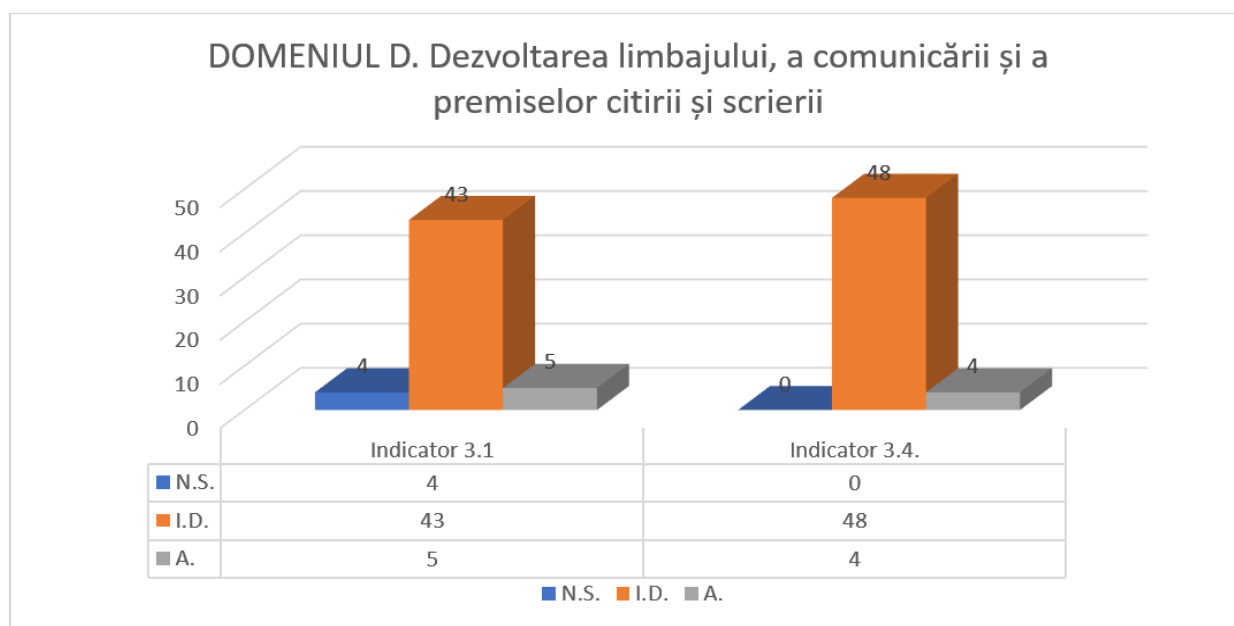

Figura 5. Rezultate evaluare indicatori Domeniul D

Pentru ultimul domeniu de dezvoltare holistică, “Dezvoltarea cognitivă și cunoașterea lumii”, am avut în vedere, atât activitățile de cunoașterea mediului, cât și activitățile care constituie operații matematice.

Din graficul reprezentat mai jos, rezultă faptul că majoritatea itemilor selectați („1.1. Identifică elementele caracteristice ale unor fenomene/relații din mediul apropiat, 1.5. Realizează, în mod dirijat, activități simple de investigare a mediului, folosind instrumente și metode specifice, 2.1. Demonstrează familiarizarea cu conceptul de număr și cu numerația, 2.4. Efectuează operații de seriare, grupare, clasificare, măsurare a obiectelor”) [3] au majoritatea copiilor cu comportamente aflate în stadiu de dezvoltare, în timp ce comportamentul „3.2. Identifică și valorifică unele caracteristici ale lumii vii, ale Pământului și Spațiului” [3], are un număr egal de copii cu comportamente în dezvoltare și atinse (26-26).

Din ilustrația grafică se poate deduce faptul că majoritatea copiilor (36-44 de copii din 52), reușesc să realizeze exerciții de sortare, seriare, observă și identifică aspecte și mijloace didactice din mediul natural, sesizează schimbări ale anotimpurilor și elemente specifice, sub îndrumarea educatoarei, realizând activități simple de investigare a mediului, folosind instrumente și metode specifice împreună cu educatoarea și de asemenea, majoritatea având cunoștințe despre conceptele de număr și numerație.

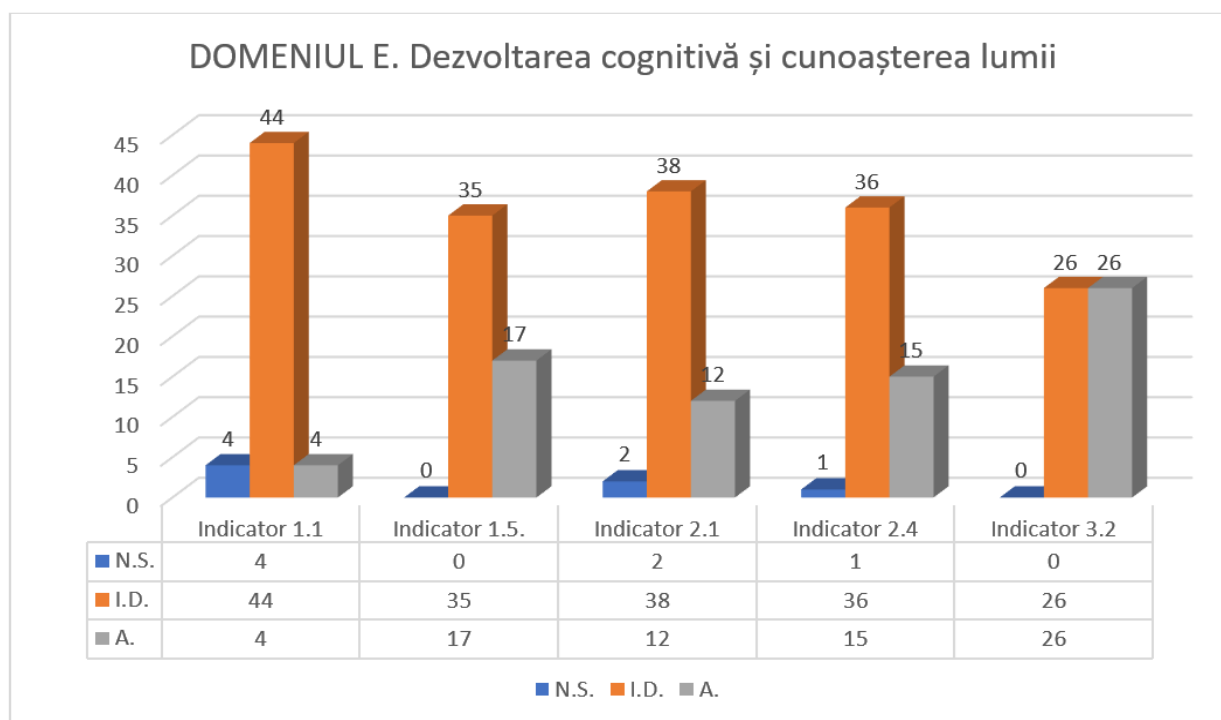

Figura 6. Rezultate evaluare indicatori Domeniul E

Din cele expuse anterior, se poate concluziona faptul că majoritatea preșcolarilor evaluați (în medie 42-45 de copii, din 52) au comportamente în curs de dezvoltare, aceștia reușind să participe activ la jocurile, fișele de lucru, activitățile practice și plastice propuse, la observarea mediului înconjurător, cu sprijinul educatorului. Premisele pentru

atingerea acestor comportamente, care reprezintă o dezvoltare holistică armonioasă a copilului, sunt unele favorabile, rezultatele indicând că doar într-un procent foarte mic (1-4 copii) preșcolarii nu au atins indicatorii comportamentali specifici nivelului de vârstă și dezvoltare.

Copiii au fost evaluați având în vedere aspecte din dezvoltarea lor holistică și au dovedit că dobândesc o serie de abilități, comportamente, atitudini și cunoștințe care acoperă toate domeniile dezvoltării, prevăzute și de Curriculum și totodată, sunt în interacțiune cu mijloace didactice din natură, pe care le cunosc, le identifică și le mănuiesc corespunzător, chiar dacă momentan nu în totalitate în mod independent.

Se are în vedere implementarea unui plan prin care copiii preșcolari să se perfecționeze la toate tipurile de activități cu mijloace didactice naturale care vizează domeniile de dezvoltare holistică, finalitatea educațională fiind aceea de a atinge toate comportamentele care acum, în evaluarea inițială, sunt în dezvoltare.

Bibliografie

1. BALAZS, S.M. *Metode și tehnici de evaluare în învățământul preșcolar* [online]. Târgu-Mureș, f.a. [citat 19.11.2024]. Disponibil: <https://www.scribd.com/doc/230934643/Metode-%C8%98i-Tehnici-de-Evaluare-In-Inv%C4%83%C8%9B%C4%83mantul-Pre%C8%99colar>
2. CUCOȘ, C. *Teoria și Metodologia evaluării*. Iași: Editura Polirom, 2008. 272 p. ISBN 978-973-46-0936-9.
3. Curriculum pentru Educație Timpurie [online]. București, 2019 [citat 1.12.2024]. Disponibil: https://www.edu.ro/sites/default/files/Curriculum%20ET_2019_aug.pdf
4. MANEA, M.E. Evaluarea în învățământul preșcolar [online]. În: *Edict, Revista Educației*, 2018. ISSN: 1582-909X [citat 28.11.2024]. Disponibil: <https://edict.ro/evaluarea-in-invatamantulprescolar/#:~:text=Evaluarea%20pre%C5%9Fcolar%C4%83%20reprezint%C4%83%20un%20ansamblu,de%20a%20perfec%C5%A3iona%20procesul%20educativ>